

Hjemmet af en Vidne, har fuld Frihed dertil; det er endvidere sagt, at den, der benytter en privat Skole, har fuld Frihed dertil. Vil han derimod ikke benytte nogen af disse to Udveite, skal han lade sine Børn undervise i Statskolen. Denne Lov er der, men den maa der ogsaa være. Der staar her i Begyndelsen af § 11, og det fandt ogsaa fra flere Sider Tilslutning i Debat: „Enhver Mand eller Kvinde, der har Børn eller er Børge for Børn eller har Børn i Tjeneste, er pligtig at sørge for, at de oplæres i de Kundskaber og Færdigheder, som ere nødvendige for at tilegne sig almindelig Oplysning.“ Er det da Noget, man ikke vil anerkende for rigtigt? Maa ikke Enhver sige, at den Pligt, det her er paalagt Forældre, Børger og Husbonde, er ikke alene i Børnenes, men ogsaa i hele Samfundets Interesse, og er det ikke rigtigt at indskærpe, at dette er en Pligt? Seg opfatter det saaledes.

I Forbindelse med Talen om Skoletvangen har man hyppig sat Tanken om at fastsætte et vist Lavmaal for Undervisningen, og man har oftere talt derom saaledes, at man maatte tro, at vor nuværende Lovgivning fastsætter et saadant Lavmaal eller rettere, at det kunde forenes med det Forslag, der nu foreligger. Ingen af Delene er Tilfældet. Der er netop i vor nuværende Lovgivning om Skolevæsenet et meget smukt Punkt paa det Omraade, som man skal betænke sig paa at give Afkald paa, og det er den ensartede Maade, hvorpaa de fattige og de Rige stilles overfor Skolevæsenet, hvilket jo ogsaa har til Følge, at det er den almindelige Regel paa Landet, at alle Børn, uden Hensyn til Formue, søge den samme Skole. Dersom man nu vil holde dette fast, maa man ogsaa holde den Tanke fast, som allerede nu findes i den nuværende Skolelovgivning, og som jeg har søgt klarere og fyldigere at udtale ved en Paragraf i det nu foreliggende Lovforslag, der omhandler, hvad der skal tages Hensyn til ved Bestemmelsen af det Maal, som Skolen maa sætte sig. Jeg skal, da jeg kom til at sige, at jeg har optaget det, for Nødtagetheds Skyld udtale, at jeg har laant Tanken dertil fra en i Kjøbenhavn gjældende Bestemmelse. Denne Bestemmelse gaar nemlig ud paa, at man ikke skal fastslaa et vist bestemt Maal af Kundskaber og sige, at det skal Skolen naae, end mindre at man skal fastslaa et vist bestemt Minimum og sige, at Mere ikke interesserer Staten. Men at der netop paa dette Omraade skal være noget Flydende, saaledes at de gunstige Omstændigheder, som maatte findes i visse Kommuner, kunne komme til deres Ret, saa at man der fører Undervisningen videre, at man i Kommuner, hvor der tør gøres Regning paa en levende Deltagelse i Børnenes Hjem for Børnenes Fremgang, kan sætte Maalet høiere, end i andre Kommuner, hvor

det ikke er Tilfældet, at man under gunstige og lykkelige økonomiske Forhold kan sætte et høiere Maal end man kan sætte, hvor der er en tynd spredt og fattig Befolkning, alt det skal der ved Skoleplanen tages Hensyn til for at bestemme, hvorledes Maalet skal være i Skolen, det Maal, som der i den nærmeste Fremtid har at sætte sig. Men lad os nu ved Siden deraf overveie, hvad det egentlig betyder at sige, at det kun er et vist Lavmaal, som interesserer Staten, at den ikke skal have Tilsyn med Mere, ikke forde Mere. Vil det ikke netop være Veien til at gjøre en Afskillelse mellem Befolkningen, og det er saa byb Røst som vel muligt, nemlig Afskillelsen mellem de Fattige og de Rige? Det er nemlig de Fattige, der ville komme til at nøies med Lavmaalet, de Rige er det, som kunne vente at føre deres Børn videre. Man skal gjentage jeg, vil vogte sig for at røkke ved det, vi nu have, hvor der stilles de samme Fordringer til alle, som besøge Skolen, og allermindst gjøre det just i den fattige Befolknings Lav. Der er dernæst omtalt Spørgsmaalet om større eller mindre Skoler. Det Forslag, som nu her foreligger, begunstiger de store Skoler, eller de større Skoler, lad mig kalde dem saa. Det er nemlig min Overbevisning, at man i en større Skole kan vente at udrette Mere end i en lille Skole. De ganske smaa Skoler, som det erede Medlem for Ringkjøbing Amt (Madsen) nylig talte om, ere, for at jeg skal nævne det, medens jeg husker det, omtalte i § 9. Der staar, efter at den almindelige Regel er opstillet, at der kan afviges fra Bestemmelserne om Friskoler, hvor de skolepligtige Børns ringe Antal gjør det utilligt paa anden Maade at opnaa disse Bestemmelser's Hensigt. Der er jo Alt, hvad det erede Medlem krævede, synes jeg, og jeg ser derfor ikke nogen Grund til at antæ paa det Omraade. Det Samme er Tilfældet med et andet Punkt, det samme erede Medlem omtalte, med Hensyn til hvilket jeg skal henvisse til § 26. Der tror jeg staar Alt, hvad der er fornødent at omtale i den Retning. Men hvad nu det almindelige Spørgsmaal angaar om Skolernes Størrelse, er jeg af den Overbevisning, at en god Skole, der jo i Reglen vil være forsynet med flere Lærere, giver bedre Garanti for en god Undervisning end en lille Skole, hvor Alt hviler paa En og afhænger af En. En Deling af Lærergjærningen har altid sine Fordele, thi det er, hvor der er flere Lærere, at formode, at et Sag vil falde bedre for en Lærer end for en anden. Dernæst maa man ganske sikkert indrømme, at hvor man har større Skoler, vil det være muligt, selv i mindre velstående Kommuner, at kunne udruste dem i Henseende til Læremateriel paa en forsvaerlig og tilfredsstillende Maade, og Undervisningens Fremgang kan i mange Tilfælde være afhængig deraf. Jeg holder altsaa stærkt paa de større Skoler fremfor de min-